

מסכת כתובות דף קב.

• גמרא דף קא:

מסר לחבירו שטר בפני עדים, וכתוב בו, אני חייב לך מנה,	
ר' יוחנן אמר חייב,	וריש לקיש אמר פטור,
אלימא מילתא דשטרא,	לא אלימא מילתא דשטרא,
וכמו שאמר לעדים אתם עדיי שאני חייב לו מנה	ולא דמי לאומר לעדים אתם עדיי שאני חייב לו מנה

• (דף קא-קב.) תנן...

תנן במשנתנו, הנושא את האשה, ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים, חייב לזונה חמש שנים,	
מאי לאו כי האי גוונא שמוסר לה שטר בפני עדים, וכתוב בו פלוני קבל עליו כך, ואין שם לא קנין ולא חתימה, דאי הוה שטר חתום בידה, מאי קמ"ל דמיחייב, וזה ראייה לר' יוחנן דחייב, וקשיא לריש לקיש?	
תירוץ הגמרא - לעולם בשטרי פסיקתא, שהחתן והכלה פוסקין תנאים שביניהם בשני עדים, והעדים חותמים עדות גמורה,	
וא"ת א"כ מאי למימרא,	דאמר רב גידל אמר רב, כמה אתה נותן לבנך, כך וכך,
איצטריך כגון דליכא קנין אלא דברים,	וכמה אתה נותן לבתך, כך וכך, עמדו וקדשו, קנו,
ואשמועינן כדרב גידל, דלא בעי קנין,	הן הן הדברים הנקנין באמירה **
** גמ' לקמן מפרש הטעם דלא בעי קנין, שההורים גומרים בדעתם לקיים את התחייבותיהם מחמת ההנאה שיש להם בשמחת נישואי בניהם	

• תא שמע...

כתב שטר לכהן שאני חייב לך חמש סלעים,	
חייב ליתן לו חמש סלעים,	ובנו אינו פדוי,
וזה ראייה לר' יוחנן דחייב, וקשיא לריש לקיש?	
תירוץ הגמרא - שאני התם, דמשועבד ליה מדאורייתא, ולכן מסירת השטר לפני עדים הוה ליה כמעיד עדים וחותרים, אבל בלא שעבוד לא אמרינן הכי	
קושית הגמרא - א"כ אמאי כתב שטר?	קושית הגמרא - א"כ, אמאי אין בנו פדוי?
תירוץ הגמרא - לברר לו כהן, שלא יתנונו לכהן אחר	תירוץ הגמרא - גזירה שלא יאמרו פודין בשטרות **
** כדעולא, דאמר עולא דבר תורה פדוי לכשיתן (הממון), ומ"ט אמרו בנו אינו פדוי, גזירה שמא יאמרו פודין את הבכור בשטרי חוב שיש לו על אחר, ומסרו לכהן בפדיונו, דאתי למימר, מה לי האי שטרא ומה לי האי שטרא, ואנן תנן במסכת בכורות, אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות, וילפינן לה התם מקראי	

מסכת כתובות דף קב

• אמר רבא כתנאי...

ערב היוצא אחר חיתום שטרות, שתחת חתימה העדים, כתוב פלוני ערב, והוא מודה בדבר, גובה מנכסים בני חורין,	
מעשה בא לפני רבי ישמעאל	אמר לו בן ננס,
ואמר גובה מנכסין בני חורין	אינו גובה לא מנכסים בני חורין ולא מנכסים משועבדים **
אמר לו ר' ישמעאל לבן ננס, למה לא גובה מנכסין בני חורין?	
אמר לו בן ננס, הרי שהיה מלוה חונק את הלוה בשוק, ומצאו אדם שלישי, ואמר לו, הנח לו ואני אתן לך מה שהוא חייב לך, פטור שלישי זה מלשלם את החוב, שלא על פי אמונתו של שלישי הלוהו המלוה ללוה, (שמאחר שהערב התחייב לאחר שניתנה כבר ההלוואה, אין היא מועלת בתורת התחייבות חדשה)	
ולכן במסר שטר לחבירו בפני עדים, דכתוב בה "אני חייב לך מנה" בלא חתימה, דפליגי ר' יוחנן וריש לקיש, לימא כתנאי,	
דר' יוחנן דאמר חייב כר' ישמעאל,	וריש לקיש דאמר פטור כבן ננס
** המלוה גובה מן הערב מן נכסים בני חורין, ולא מנכסין משועבדים, כיון דלאחר חיתום השטר הוא, הויה ליה כמלוה על פה	

• אליבא דבן ננס כ"ע לא פליגי

לימא כתנאי....	רבי ישמעאל	בן ננס
ר' יוחנן דאמר חייב - תנאי היא, ואנא כר' ישמעאל	לר' ישמעאל, חייב	לבן ננס, פטור
ריש לקיש דאמר פטור - לאו תנאי היא, דאפילו לר' ישמעאל, פטור	אפילו לר' ישמעאל פטור	לבן ננס, פטור
בהא שפיר קאמרת דר' יוחנן כר' ישמעאל ולא כבן ננס, דמודה ר' יוחנן דלבן ננס פטור, דהשתא ומה ערב דשיעבודא דאורייתא הוא (דיש התחייבות בדברים בעלמא אפי' בלא קנין), דכתיב "אנכי אערבנו", ואפ"ה בכתב פלוני ערב לאחר חתימת העדים, פטור, כ"ש כהאי גוונא בחייב אני לך מנה דאין בה שיעבודא דאורייתא (דאין התחייבות בלא קנין), כי לא אמר אתם עדיי, אע"פ שכתב חייב אני לך מנה, פטור אלא הא דמוקמת ריש לקיש כבן ננס ולא כר' ישמעאל, ליתא, דאמר לך ריש לקיש, אנא אפילו לר' ישמעאל קא פליגנא אדר' יוחנן, דעד כאן לא קאמר ר' ישמעאל בערב אלא דשייך ליה לשיעבודא דאורייתא (דיש התחייבות באמירה בלא קנין), אבל הכא בלוה דליכא שיעבודא דאורייתא (דאין התחייבות בלא קנין), אז אמרינן דאפילו לר' ישמעאל במוסר שטר בלי חתימה בפני עדים, יהא פטור		

מסכת כתובות דף קב:

- גופא אמר רב גידל אמר רב...

כמה אתה נותן לבנך, כך וכך,	וכמה אתה נותן לבתך, כך וכך,
עמדו וקדשו, קנו, הן הן הדברים הנקנין באמירה	
אמר רבא, מסברא ראשונה הייתי אומר דרב מיירי בבתו נערה, דקא מטי הנאה לידיה, דכסף קדושה לאביה, אבל בוגרת, דלא מטו הנאה לידיה, לא,	
אלא דליכא למימר הכי, ובאמת אמר רב דנקנין באמירה אפילו בבתו בוגרת, דאי לא תימא הכי, אביו של חתן, מאי הנאה אתא לידיה (הלא כסף קידושין לאבי הכלה)?	
אלא בין בנערה ובין בבוגרת, בההיא הנאה דקמיחתני אהדדי, גמרי ומקני להדדי	

- בענין ההתחייבות שהתחייבו ביניהם הורי החתן והכלה, א"ל רבינא לרב אשי...

דברים הללו ניתנו ליכתב, שנתנו חכמים כתיבה לדבר,	או דלמא לא ניתנו ליכתב, דלא ליטרף ממשעבדי,
אם באו להחתים עדים בדברים הללו שהן בלא קנין,	וכיון דליכא קנין, לא מתשתעבדי נכסי?
(יסוד הספק הוא, האם נתנו חכמים כח לדברים הללו שהם בלא קנין, שאם נכתב בשטר ובחתימת העדים, שטרפי ממשעבדי, דאם נתנו כח זה, ניתנו ליכתב ולטרופ, אבל אם לא נתנו כח זה, אז לא ניתנו ליכתב, כדי שלא יבואו לגבות ממשעבדי שלא כדין)	
א"ל רב אשי לרבינא, לא ניתנו ליכתב	

- איתיביה...

איתיביה (משנתינו דף קא:) הפקחין היו "כותבין" על מנת שאזון את בתך חמש שנים, כל זמן שאת עמי,	
וא"כ ראינן שניתנו ליכתב, וקשיא לרב אשי?	
תירוצ הגמרא - לעולם לא ניתנו ליכתב,	וכדתנן "הכותב" לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך, ותני ר' חייא "האומר" לאשתו
ומאי "כותבין", "אומרים",	

- ת"ש אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין...

אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם,	
הא מדעת שניהם, כותבין, מאי לאו שטרי פסיקתא, וש"מ שניתנו ליכתב, וקשיא לרב אשי?	
תירוצ הגמרא - לא, שטרי אירוסין ממש, דהיינו שטר שמקדש בו את האשה "הרי את מקודשת לי" כותב בשטר, ומוסר לה, ואשמעינן דצריך לכתוב על פיה, כדרב פפא ורב שרביא דאמרי כתבו שלא מדעתה, אינה מקודשת, דאתמר, כתבו לשמה ושלא מדעתה,	
רבה ורבינא אמרי, מקודשת	רב פפא ורב שרביא אמרי, אינה מקודשת

מסכת כתובות דף קב:

• ת"ש מתו בנותיהן....

(משנתינו דף קא:) מתו שני בעלים של האם,	
בנותיהן ניוזנות מנכסים בני חורין, ואותה הבת ניוזנת מנכסים משועבדים , מפני שהיא כבעלת חוב שיש לה עליהן שטר מזונות	
ואי לא דניתנו ליכתב, מי טרפא ממשעבדי, ואלא מאי יש ראייה שניתנו ליכתב, וקשיא לרב אשי?	
תירוץ הגמרא - לעולם לא ניתנו ליכתב , ואין גובין מנכסים משועבדים, והכא במאי עסקינן, בשקנו מידו , שקבלו העדים קנין מיד כל אחד מהבעלים על התחייבותו, ומטעם זה ניוזנת בת האשה מנכסים משועבדים	
קושית הגמרא	תירוץ הגמרא
אי הכי, בנות נמי יש להן לגבות מנכסים משועבדים , ואמאי לא מהני הקנין להן כמו שמהני לבת האשה?	משנתינו בקנו העדים לבת האשה, ולא קנו לבנותיהן של הבעלים
וכי דבר פסוק הוא לחכמים שקונין לבת האשה ולא לבנות , ששנו סתם במשנה בנותיהן ניוזנות מבני חורין, והאי ניוזנת ממשועבדים?	בת האשה דהואי בשעת קנין , מהני לה קנין, בנותיהן דלא הוו בשעת קנין , לא מהני להו קנין
וכי אי אפשר שהיו אף הבנות בשעת קנין , כגון דהיו להן בת, ואח"כ גרשה ואהדרה, וכתב לה התנאים הללו, ואפילו הכי תנן סתמא בנותיהן ניוזנות מבני חורין ולא ממשועבדים?	בת האשה דליתא בתנאי בית דין , שאינה ניוזנת בתנאי בית דין, מהני בה קנין, בנותיהן של הבעלים דאיתנהו בתנאי ב"ד , לא מהני להו קנין
וכי זכויות הבנות נגרעות מחמת זה שהן ניוזנות על פי תנאי בית דין?	הבנות של הבעלים , כיון דאיתנהו בתנאי ב"ד, יש לחשוש שלפני מותו נתן להם צורות כספים למזונותיהן **
** למסקנת הגמרא לעולם י"ל כרב אשי , שדברים הללו (פסיקתא) לא ניתנו ליכתב , ולא גובים ממשועבדים, אלא דהכא מיירי בעשו קנין , ולכן בת האשה גובה ממשועבדים,	
וה"ה נמי דבנות של הבעלים שהיו חיים בשעת הקנין יהיו גובין מן משועבדים, אלא הטעם דלא גובין משום שחוששין שכיון שחייב מזונותיהן הם תנאי ב"ד , אולו לפני מותו נתן להן אביהן צורות כספים למזונותיהן, ולכן לא יטרפו מלקוחות כדי שלא להפסידם , אבל כיון שלא ידיענן בברור שנתנו להן, גובין מבני חורין,	
משא"כ בת האשה דליכא תנאי ב"ד , אין חוששין שנתן לה בעל אמה צורות כספים , ולכן גובה ממשועבדים	

מסכת כתובות דף קב:

• אמר רב חסדא...

משנה דף קא: - לא יאמר הראשון, אם הייתי מקיים את אמה, הייתי זנה,
אלא מוליך לה מזונותיה למקום אמה,

גמרא דף קב: - אמר רב חסדא, זאת אומרת הבת אצל האם,

מדקתני "למקום שאמה", ולא קתני לבית אחיה,

למדנו שכן הוא הדין שתגדל הבת אצל אמה,

ובת הניזונת מן הבנים, זנים אותה בבית אמה, ואין כופין אותה לדור אצלם

תירוץ הגמ' - אם כן, דיש חילוק בין גדולה לקטנה,

ניתני מוליך לה מזונות למקום שהיא,

דמשמע לגדולה במקום שהיא, ולקטנה למקום שהיא,

מאי "למקום שאמה", ש"מ כל בת אצל האם, ל"ש גדולה ול"ש קטנה

קושית הגמ' - ממאי דבגדולה עסקינן, דלמא בקטנה עסקינן,

ומשום הכי לא קתני בת אצל אחין, משום מעשה שהיה **,

ואיכא למיחש נמי שמא יהרגוה בשביל לירש עישור נכסים שלה,

אבל גדולה דלא חיישינן לרציחה, אימא לך דתשב אצל האחין?

** דתניא, מי שמת והניח בן קטן לאמו, יורשי האב אומרים יהא גדל אצלנו, ואמו אומרת יהא בני גדל אצלי,

מניחין אותו אצל אמו, ואין מניחין אותו אצל ראוי ליורשו,

שמעשה היה, ושחטוהו בערב הראשון שהיה אצלם, כדי שלא יגרע מירשתם